



Urbán Korvin

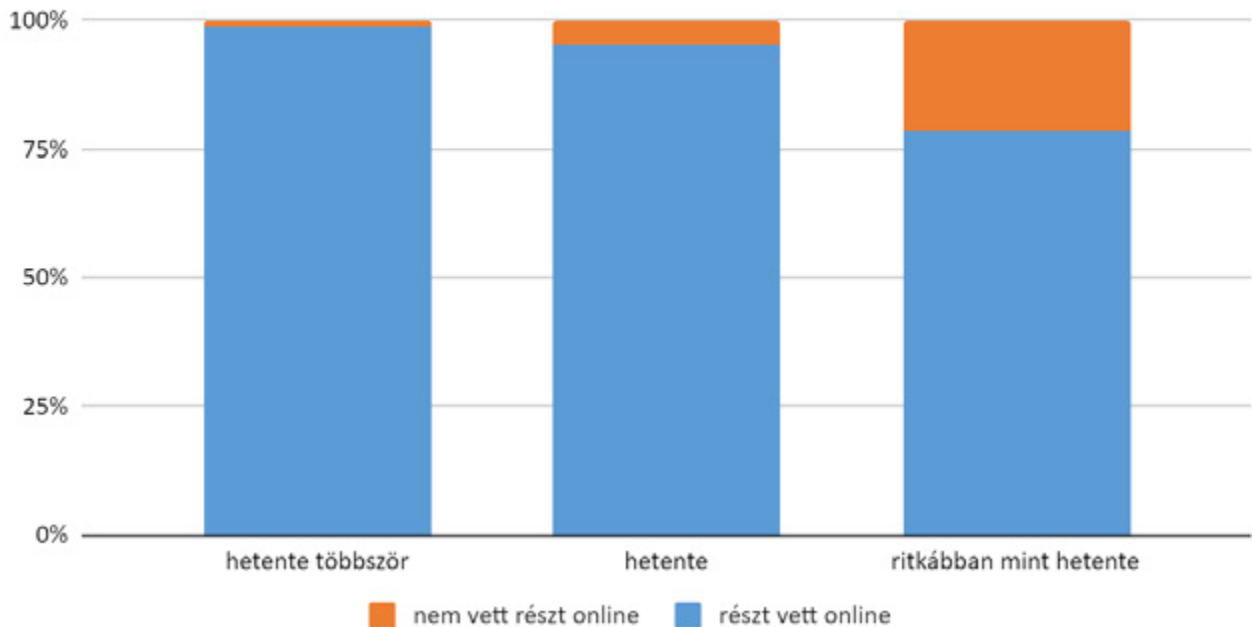
# A KORONAVÍRUS HATÁSÁNAK STATISZTIKAI ELEMZÉSE A BAPTISTA FIATALOK ALKALOMLÁTOGATÁSÁVAL ÖSSZEFÜGGÉSBEN

Tanulmányunk kutatási kérdése, hogy hogyan hatott a koronavírus a baptisták vallásgyakorlására, mennyire sikerült áttérni a személyes térből az online felületekre, és hogy van-e valamilyen összefüggés a hívek vallási neveltetése, illetve egyéb vallásosságához köthető jellemzői és az online alkalmazásra való áttérés jellemzői között.

**K**utatásunkhoz az ökumenikus ifjúságkutatás baptista vonatkozásainak koronavírushoz és alkalomlátogatáshoz kapcsolódó statisztikai elemzését végeztük el. A felmérés a Survey Monkey oldalán készült, több mint 1350-en kezdtek hozzá a

kitöltéshez, és 1103-an végig kitöltötték a kérdőívet, köztük 328 baptista. Az adatfelvétel a Covid második hulláma alatt zajlott, így a kapott eredmények is erre az időszakra vonatkoznak. Mivel az adatok felvétele online, önkéntes alapon történt és nem reprezentatív,

## A Covid előtti személyes alkalomlátogatás és a Covid alatti online alkalomlátogatás kapcsolata



ezért nyilvánvalóan óvatosan kell kezelni az esetleges összefüggéseket és következtetéseket. Ugyanakkor azt gondoljuk, hogy a korlátok ellenére is egy hasznos és újszerű munka jöhet létre.

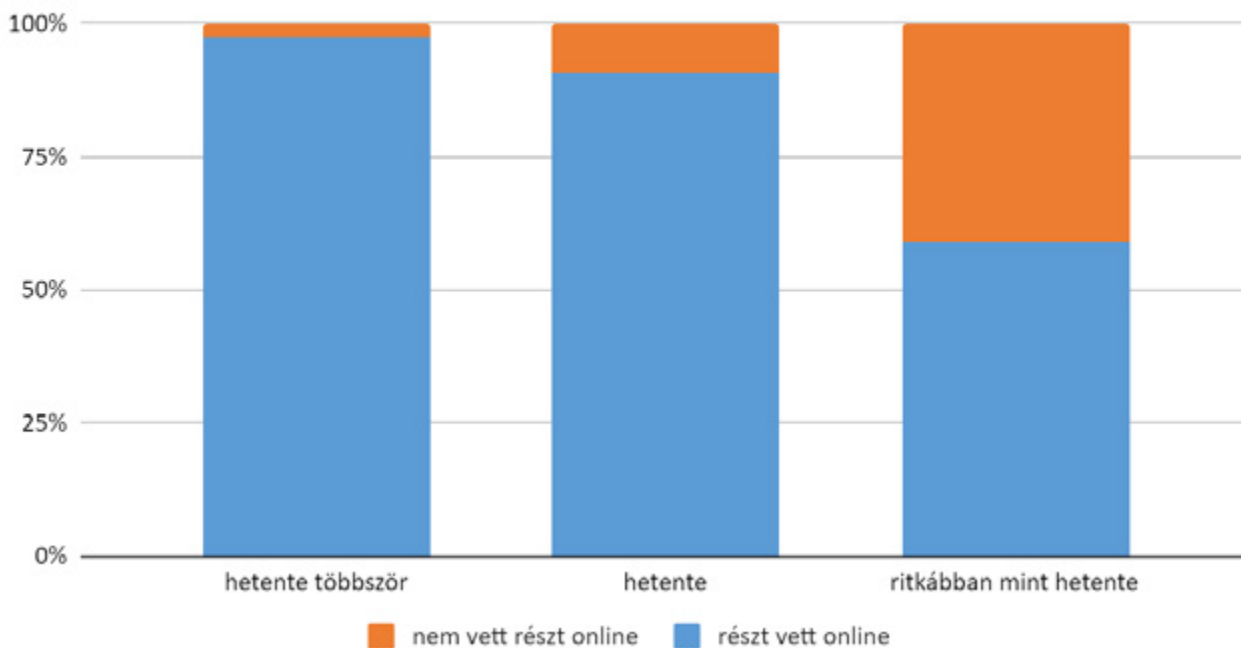
A két legfontosabb kérdésünk az, hogy a kitöltő a járványhelyzetet megelőzően milyen gyakran vett részt istentiszteleten, és hogy a koronavírus alatt hogyan kapcsolódott az istentiszteleti alkalmakhoz. A hipotézisünk az, hogy a kettő összefügg, és azok, akik a járvány előtt is rendszeresen jártak alkalmakra (hetente többször, hetente), majdnem teljes mértékben követik az alkalmakat az online térben is, akik viszont ritkábban, mint hetente jártak az alkalmakra a járvány előtt, azok kevésbé követik az online istentiszteleteket.

Ezt úgy vizsgáltuk, hogy a járványhelyzet előtti alkalomlátogatásra vonatkozó válaszokat három csoportba rendeztük. Létrehoztuk a hetente többször, a hetente és a ritkábban, mint hetente kategóriáit. A ritkábban, mint hetente kategóriába a havonta kétszer-háromszor, a havonta egyszer, évente néhányszor, évente egyszer és az elmúlt egy évben nem vettem részt válaszok kerültek. Ebből és abból a kérdésből, hogy a Covid alatt hogyan kapcsolódott az alkalmakhoz készítettünk egy keresztábrát, ahol a hipotézisünk szerint a járvány előtti ritkábban, mint hetente kategóriába tartozó látogató átfedésben van azokkal, akik a Covid alatt semmilyen módon nem követték az online alkalmakat.

Emellett megpróbáltunk olyan kontrollváltozókat keresni és olyan indexet létrehozni, amelyek hathatnak az eredményre és befolyásolhatják az alapkérdésekre adott válaszokat. Olyan indexeket és változókat vizsgáltunk, mint a nem és életkor változók, illetve azazal is foglalkoztunk, hogy hogyan hat az alapösszefüggésre az, hogy valaki egyházi óvodába vagy általános iskolába járt-e. Utóbbi két változót a vallási neveltetés szempontjából értelmezzük. Kontrollváltozóként vizsgáltuk azt a változót is, hogy az otthoni vallási tevékenységek, mint az ima, bibliaolvasás, áhítat, éneklés befolyásolják-e az alapösszefüggést. Ezt a változót a vallási elköteleződés erősségének feleltetjük meg.

A megoszlások mellett két statisztikai mutatót vizsgáltunk. A chí-négyzet és a Cramer's V értékét. Az előbbi azt mutatja meg, hogy van-e a változók között szignifikáns kapcsolat, az utóbbi pedig, hogy a változók között milyen szoros a kapcsolat. Nem beszélhetünk szignifikáns kapcsolatról, ha a chí-négyzet értéke 0,05 felett van. Fontosnak tartjuk megemlíteni, hogy a mi esetünkben többször előfordul, hogy egyes kategóriákban viszonylag kicsi az elemszám, a chí-négyzet pedig érzékeny a mintanagyságra, így előfordulhat, hogy a mutató más értéket adna, ha ugyanezeket a kapcsolatokat nagyobb mintán vizsgálnánk. Ha a Cramer's V értéke 0-0,3 között van, akkor gyenge kapcsolatról beszélhetünk, ha 0,3-0,6 között, akkor

A Covid előtti személyes alkalomlátogatás és a Covid alatti online alkalomlátogatás kapcsolata az otthon egy vallási gyakorlatot sem végzők körében



közepes kapcsolatról van szó, ha pedig 0,6 felett van, akkor erős a változók közötti kapcsolat.

Az első változó, amit vizsgáltunk, az az általunk előállított a Covid előtt milyen gyakran látogatta az alkalmaikat változó. A nevéből következően ez azt mutatja, hogy a válaszadó a Covid előtt milyen gyakran látogatta az alkalmaikat. Itt 311 érvényes adattal tudtunk dolgozni, a többi adat missingelésre került, azaz nem került bele a vizsgálatba. A missingelésnek itt is és az összes többi változónál is az volt az oka, hogy kiszűrjük azokat a válaszadókat, akik a nem válaszol lehetőséget adták meg a kérdőív kitöltésénél, illetve hogy kiszűrjük azokat az adatokat, amelyek torzították volna a válaszkategóriáink gyakorisági megoszlását.

A második változó, amivel foglalkoztunk, azt mutatja meg, hogy a Covid alatt a válaszadó hogyan kapcsolódott az online alkalmaikhoz. Itt az eredeti válaszlehetőségek közül a sehogya, az online istentisztelet és a zárt online csatorna kategóriáival dolgoztunk, a többi kategória a kevés válasz torzító hatása miatt missingelésre került.

A fenti két változóból elkészítettük az alapösszefüggés megmutatására szolgáló keresztábrát, amit a későbbiekben kontrollváltozókkal vizsgáltunk. Összesen 310 adat került feldolgozásra a keresztábrában, és 18 adat került missingelésre. Az adatok eloszlása a ki-

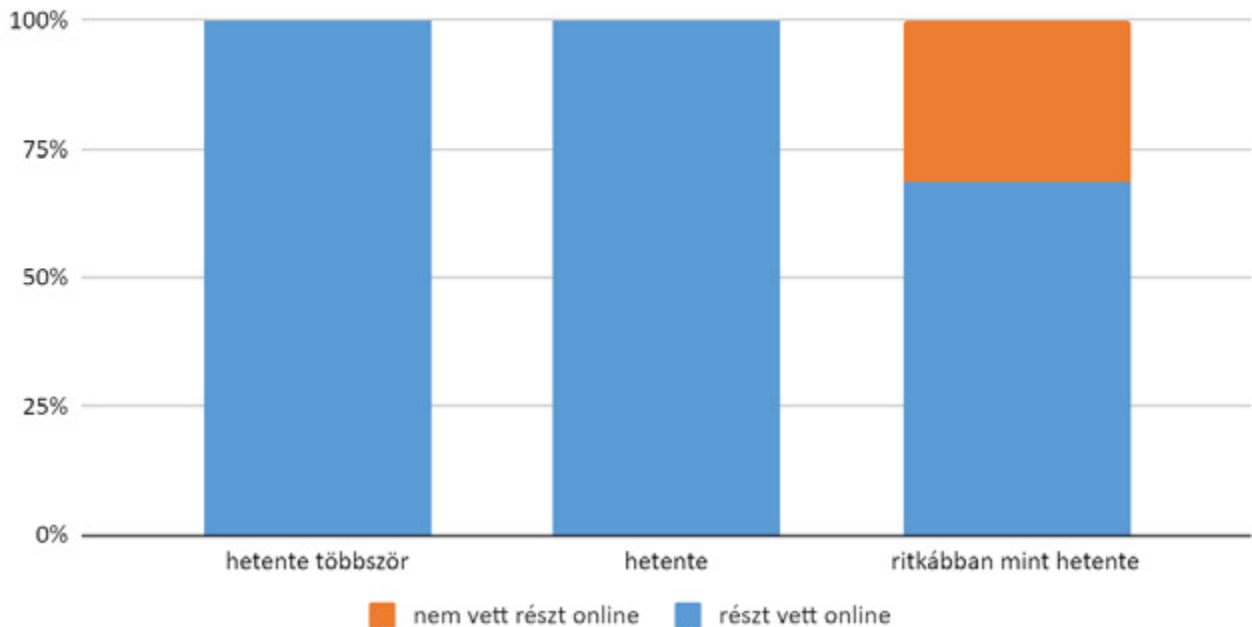
sebb elemszámú mintánkhoz képest elfogadható lett.

A nulladrendű kapcsolat khi-négyzet értéke 0,05 alatt van, azaz azt mondhatjuk, hogy az alapösszefüggés függő és független változója között szignifikáns összefüggés van. A nulladrendű kapcsolat Cramer's V értéke 0,217, ami azt jelenti, hogy bár van összefüggés, nem túl szoros a kapcsolat.

Ahogy már említettük, az alaphipotézis az volt, hogy az, aki a Covid előtt rendszeresen, hetente többször vagy hetente látogatta a közösség személyes alkalmaikat, a Covid alatti időszakban is részt vett a közösség online alkalmaiban, aki viszont a Covid előtti időszakban ritkábban, mint hetente látogatta a személyes alkalmaikat, az a Covid alatti online alkalmaikat kevésbé látogatta. A hipotézis vizsgálatára létrehoztunk egy keresztábrát a Covid előtt milyen gyakran látogatta az alkalmaikat kérdésre adott válaszokból és a Covid-19 ideje alatt hogyan kapcsolódott istentiszteleti alkalmaikhoz elsődlegesen kérdésre adott válaszokból.

A keresztábra alapján azt mondhatjuk, hogy a hipotézisünk igaznak bizonyult, hisz azok, akik ritkábban, mint hetente látogatták a személyes alkalmaikat, sokkal kisebb arányban látogatták online is az alkalmaikat, mint akik a másik két csoportba tartoztak. Azoknak, akik hetente többször is részt vettek az alkalmaikon, 98,7%-a részt vett online módon is. Ez az arány a hetente kategóriába tartozóknál 95,3%, míg a

### A Covid előtti személyes alkalomlátogatás és a Covid alatti online alkalomlátogatás kapcsolata a fiatal felnőttek körében



ritkábban, mint hetente csoportban csak 78,4%. A felmérés további eredménye, hogy a válaszadók 5,8%-a a Covid alatti időszakban sehogyan nem kapcsolódott az online alkalmakhoz. Ez az arány a ritkábban, mint hetente kategóriában lévőkénél majdnem négyszer magasabb, 21,6%.

Azt, hogy ez mi miatt lehet, öt kontrollváltozó bevonásával vizsgáltuk. A nemsokára bemutatandó parciális kapcsolatok alapján azt mondhatjuk, hogy egyes demográfiai jellemzőkhöz és vallási elköteleződéshez kapcsolódó változók szerepet játszanak abban, hogy milyen rendszeresen látogatja valaki a közösség alkalmait akár a Covid alatti online felületeken is.

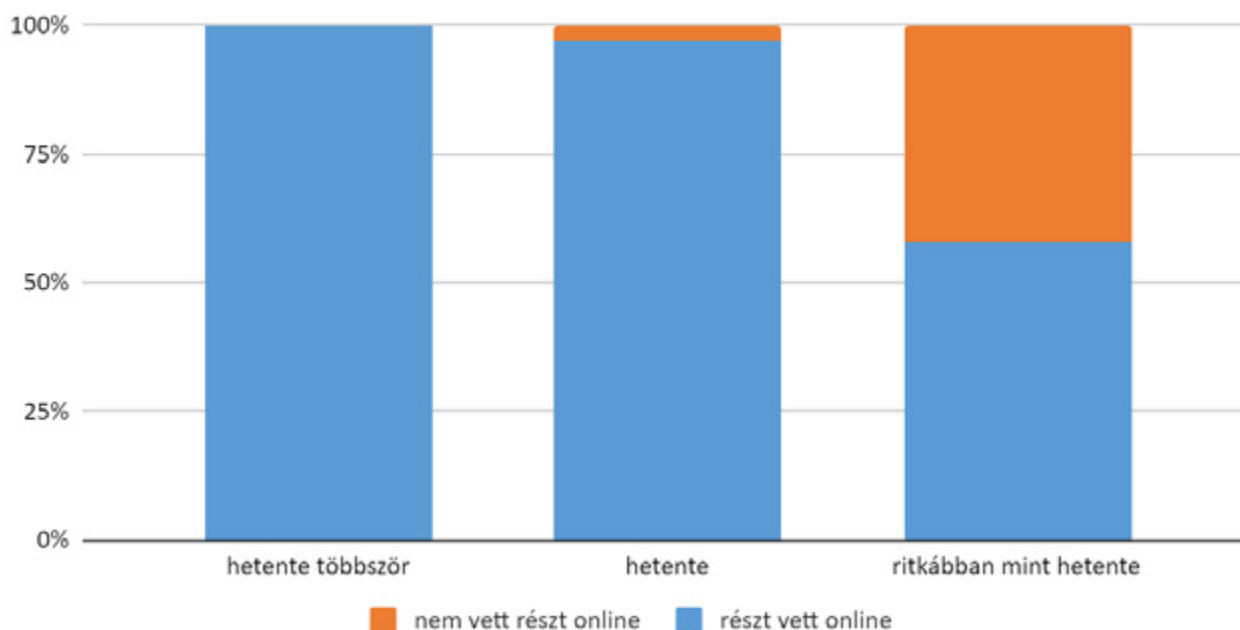
Az, hogy ez miért van így, illetve hogy pontosan hogyan néz ki ez a folyamat, már nem tartozik jelen dolgozat szűken vett kérdéséhez és témájához, de mindenképpen fontosnak tartjuk megemlíteni, hogy a vallási neveltetéssel, vallási elköteleződéssel és számos egyéb vallásossággal kapcsolatos kérdéssel, témával foglalkoznak vallásszociológusok és a klasszikus szociológia képviselői is. Így jelen munka elméleti kereteinek felállításához, illetve a munka eredményeinek magyarázatához számos tanulmány, elmélet és magyarázat elérhető, ezeknek a tanulmányozásával és feldolgozásával választ kaphatunk a felmerült elméleti kérdéseinkre.

Az első kontrollváltozó, amit vizsgáltunk, azt mu-

tatja, hogy annak, hogy valaki végez-e otthon vallási gyakorlatot, van-e hatása az alapösszefüggésre. Az első kontrollváltozót tartalmazó parciális tábla 310 adatot tartalmaz. A keresztábra vizsgálata során a khi-négyzet az otthon 1–2 gyakorlatot végzők, illetve a 3–4 gyakorlatot végzők esetében is 0,05 felett van, azaz itt nincsen parciális kapcsolat. A Cramer's V értéke azoknál, akik semmilyen vizsgált vallási gyakorlatot nem gyakorolnak otthon, 0,311-re nőtt, így itt közepes erősségű kapcsolatról beszélhetünk. Tehát azt látjuk, hogy az otthoni vallásgyakorlás hiánya erősíti az eredeti összefüggésünket.

Az életkor kontrollváltozó válaszaiból három kategóriát készítettünk. Az 1980 és 1989 között születettek az idősebbek, az 1990 és 1999 között születettek a fiatal felnőttek, és a 2000 és 2009 között születettek a tinédzserkorosztály. Az adatok tisztítása és a 3D-s keresztábra létrehozása után a parciális tábla 254 adatot tartalmaz. A kontrollváltozó bevezetése utáni khi-négyzet értéke az 1980 és 1989 között születettek esetében nagyobb, mint 0,05, tehát itt nem beszélhetünk parciális kapcsolatról. A Cramer's V értékeknél 2000-es években születetteknél minimális változás volt az eredeti értékhez képest, a '90-es években születettek értéke viszont 0,378-ra ugrott, ez közepes erősségű kapcsolatot jelent. Ez azt jelenti, hogy az eredeti összefüggés az alkalmak személyes és

## A Covid előtti személyes alkalomlátogatás és a Covid alatti online alkalomlátogatás kapcsolata a férfiak körében



online látogatottsága között erősebben igaz a fiatal felnőttekre, mint az idősebb vagy fiatalabb, tinédzser korosztályra.

A nem kontrollváltozóról szóló keresztábra az adatok tisztítása és a 3D-s keresztábra létrehozása után a parciális tábla 254 adatot tartalmaz. A chí-négyzet csak a férfiak esetében maradt 0,05 alatt, így csak a férfiakkal kapcsolatban beszélhetünk parciális kapcsolatról. A keresztábrát vizsgálva azt láthatjuk, hogy az eredeti 0,217-es Cramer's V érték a férfi kategória mentén 0,399-re változott, ami közepes erősségű kapcsolatot takar. Azt látjuk tehát, hogy a férfiak esetében erőteljesebben teljesül az eredeti összefüggésünk.

Az egyházi óvodába járt-e kontrollváltozóból és a nulladrendű kapcsolatból készített parciális tábla 310 érvényes adatot tartalmaz. A chí-négyzet vizsgálata során azt láthatjuk, hogy az csak a Nem járt egyházi óvodába kategória esetében van 0,05 alatt. Azoknál, akik nem jártak egyházi óvodába, a Cramer's V érték alig tért el az eredeti értéktől. Tehát az, hogy valaki járt-e egyházi óvodába vagy sem, nincsen hatással az alapösszefüggésünkre.

Az egyházi általános iskolába járt-e kontrollváltozót tartalmazó parciális tábla szintén 310 érvényes adatot tartalmaz. A chí-négyzet csak a Nem járt egyházi általános iskolába kategória mentén van 0,05 alatt, ugyanakkor a kategória esetében a Cramer's V eltérése a nulladrendű kapcsolathoz képest 0,1-en belül maradt. Így azt mondhatjuk, hogy az, hogy valaki

járt-e egyházi általános iskolába, nem befolyásolja az eredeti összefüggésünket.

Összefoglalásként azt lehet mondani, hogy a kutatás során sikerült megválaszolni a kezdeti kérdéseinket, igazoltuk hipotézisünket, ugyanakkor a témában még nagyon sok lehetőség van, amivel érdemes foglalkozni. A kapott eredményeket érdekes lenne összehasonlítani a többi felekezet hasonló módon elvégzett statisztikai elemzésével, erre az adatbázis lehetőséget is adna, de ez szétfeszítette volna jelen munka kereteit, ezért erre a vizsgálatra a későbbiekben kerülhet sor.

A hipotézisünk az volt, hogy azok, akik a járvány előtt is rendszeresen jártak alkalomra (hetente többször, hetente), majdnem teljes mértékben követik az alkalmat az online térben is, akik viszont ritkábban, mint hetente jártak az alkalomra a járvány előtt, azok kevésbé követik az online alkalmat. Azt, hogy a hipotézis igaz, az erről készült keresztábra kategóriáinak eloszlásából láthatjuk.

A második kérdés pedig az volt, hogy Van-e valamilyen összefüggés a hívek vallási neveltetése, illetve egyéb vallásossághoz köthető jellemzői és az online alkalomra való áttérés jellemzői között. A válaszuk itt az, hogy igen, bizonyos esetekben van összefüggés. A nulladrendű kapcsolat és a kontrollváltozók bevonásával készített keresztábrák rámutattak, hogy az egyházi iskolába járás és az egyházi óvodába járás nem befolyásolja a kapcsolatot, de az életkor, a nem, az otthoni vallásgyakorlás egyes kategóriái bizonyos mértékben igen.